

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๕/๒๕๖๑

เรื่องพิจารณาที่ ค.๔/๒๕๖๑

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๑

เรื่อง นายชูศักดิ์ ศิรินิล กับพวกรวม ๑๓ คน (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ว่า คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ และขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายชูศักดิ์ ศิรินิล กับพวกรวม ๑๓ คน (ผู้ร้อง) กล่าวอ้างว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งมีผลเป็นการยกเลิกและแก้ไขเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ในสาระสำคัญหลายประการ ดังนี้

๑. การแก้ไขเกี่ยวกับสถานภาพของสมาชิกพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิม โดยให้ยกเลิกและแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๑๔๐ มีผลทำให้สถานภาพของสมาชิกพรรคการเมืองที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่พระราชบัญญัติประกอบ

- ๒ -

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองให้คงเป็นสมาชิกต่อไปนั้น มิได้มีสิทธิ และหน้าที่ในความเป็นสมาชิกพรรคอีกต่อไป ยกเว้นผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคเท่านั้น และกำหนดว่าสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ ต้องมีหนังสือยืนยัน การเป็นสมาชิกต่อหัวหน้าพรรคการเมือง พร้อมทั้งแสดงหลักฐานการมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะ ต้องห้ามตามมาตรา ๒๔ และชำระค่าบำรุงพรรคการเมืองภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ หากผู้ใดมิได้มีหนังสือแจ้งยืนยันการเป็นสมาชิกภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ก็ให้พ้นจากการ เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น

๒. การยกเลิกและแก้ไขเปลี่ยนแปลงตามมาตรา ๑๔๑ มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงกำหนดเวลา ที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้

(๑) การให้พรรคการเมืองต้องจัดให้มีทุนประเดิมจำนวนหนึ่งล้านบาท และแจ้งให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ จากเดิมที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ใช้บังคับ เปลี่ยนเป็นภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑

(๒) การจัดให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐๐ คน ชำระค่าบำรุงพรรคการเมือง จากเดิมที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ใช้บังคับ เปลี่ยนเป็นภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑

(๓) การจัดให้สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า ๕,๐๐๐ คน ชำระเงินค่าบำรุงพรรค จากเดิมที่ต้องดำเนินการภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง ฯ ใช้บังคับ เปลี่ยนเป็นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ และให้ได้จำนวน ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน จากเดิมที่ต้องดำเนินการภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ใช้บังคับ เปลี่ยนเป็นภายในสี่ปีนับแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑

(๔) การจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อแก้ไขข้อบังคับและจัดทำคำประกาศอุดมการณ์ ทางการเมืองของพรรคการเมืองและนโยบายของพรรคการเมือง และเลือกคณะกรรมการบริหาร

- ๓ -

พรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมืองที่แก้ไขใหม่ จากเดิมที่ต้องดำเนินการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ใช้บังคับ เปลี่ยนเป็นต้องดำเนินการภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันที่มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘

(๕) การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้ครบถ้วน พร้อมทั้งแจ้งรายการตามมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ จากเดิมที่ต้องดำเนินการภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ ใช้บังคับ เปลี่ยนเป็นต้องดำเนินการภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันที่มีการยกเลิกประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓/๒๕๕๘

(๖) การขยายเวลาดำเนินการตามมาตรา ๑๔๑ วรรคหนึ่ง (๑) ถึง (๕) จากเดิม มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง กำหนดให้พรรคการเมืองอาจทำหนังสือขอขยายเวลาออกไปตามที่เป็นได้ แต่เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันสิ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือครบระยะเวลาที่ได้รับการขยายแล้ว พรรคการเมืองใดมิได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ ให้พรรคการเมืองนั้น สิ้นสภาพไป แต่ความตามมาตรา ๑๔๑ วรรคสอง ที่แก้ไขโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีมติขยายระยะเวลาตามวรรคหนึ่งออกไปได้อีกหนึ่งเท่าของระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง เมื่อครบระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือครบระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ขยายแล้วแต่กรณี ให้พรรคการเมืองที่ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จสิ้นสภาพลง

๓. การแก้ไขมีผลเป็นการยกเลิกสาขาพรรคการเมืองที่มีอยู่เดิม เนื่องจากมาตรา ๑๔๑ (๕) ที่แก้ไขโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าว ไม่มีบทบัญญัติรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองโดยชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ทำให้พรรคการเมืองที่จดทะเบียนไว้ตามกฎหมายเดิมไม่มีสาขาอีกต่อไป ซึ่งรวมถึงสาขาพรรคเพื่อไทยด้วย ผู้ร้องทั้งสิบสามมีความเห็นว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติดังกล่าวไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖๕ ประกอบ

มาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กล่าวคือ ต้องเป็นกรณีที่หัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติเห็นเป็นการจำเป็นเพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ (๑) เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ (๒) เพื่อการส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติ (๓) เพื่อป้องกัน ระวัง หรือปราบปรามการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความสงบเรียบร้อยหรือความมั่นคงของชาติ ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศชาติ หรือราชการแผ่นดิน แต่จากเหตุผลและสาระสำคัญที่มีการแก้ไขโดยคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาตินั้น มิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปพรรคการเมือง เนื่องจากคำสั่งดังกล่าวมีผลลบถ่วงสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมือง ทำให้มีอาก่อให้เกิดการปฏิรูปพรรคการเมืองตามหลักการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง ขัดต่อหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องทั้งสิบสามซึ่งเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ ประกอบมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือไม่ และขอให้เพิกถอนคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

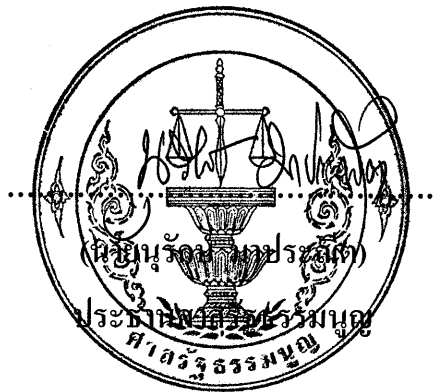
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

- ๕ -

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องทั้งสิบสาม กล่าวอ้างว่าคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๓/๒๕๖๐ เรื่อง การดำเนินการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งมีผลเป็นการยกเลิกและแก้ไขเปลี่ยนแปลง บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นการออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ร้องทั้งสิบสามนั้น เห็นว่า คำสั่งหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับดังกล่าวมีสถานะการบังคับใช้เป็นกฎหมาย จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้อง ทั้งสิบสามขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สิทธิในการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะแล้ว โดยการใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๑๒ และ การใช้สิทธิทางผู้ตรวจการแผ่นดินตามมาตรา ๒๓๑ (๑) ผู้ร้องทั้งสิบสามจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าว โดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และเมื่อมีคำสั่งไม่รับ คำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว คำขออื่นย่อมเป็นอันตกไป

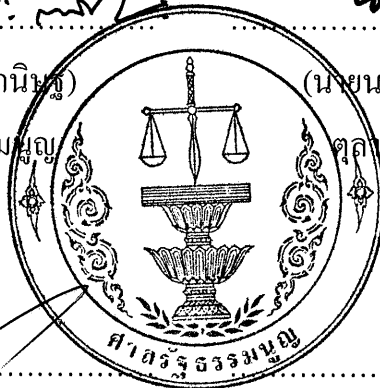
(คำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๑)

(นายจรูญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชัย ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายบุญส่ง กุลบุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปัญญา อุดมศักดิ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ